

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Theory of Change

HUMANITAIRE HULP

Narratief

1. Waarom een focus op humanitaire hulp?

De behoefte aan humanitaire hulp blijft gestaag groeien, hoofdzakelijk als gevolg van grootschalige en aanhoudende crises, waarbij gewapende conflicten de voornaamste factor vormen. Het aantal conflicten is in het afgelopen decennium wereldwijd toegenomen en er zijn steeds meer langdurige crises¹. Het aantal ontheemden in de wereld is nog nooit zo hoog geweest: 68,5 miljoen mensen, waarvan 40 miljoen ontheemden in eigen land². In de komende jaren zal de humanitaire nood naar alle waarschijnlijkheid blijven toenemen en een zware wissel trekken op de capaciteit en middelen van de hulpverleners en regeringen. In absolute getallen zal een toenemend aantal van de kwetsbare mensen in de wereld wonen in fragiele en risicogevoelige omgevingen, waar terugkerende schokken en crises duurzame ontwikkelingen in de weg staan of weer terugdraaien. Hierdoor ontstaat een cyclus van fragiliteit en kwetsbaarheid³.

Wanneer een crisis toeslaat en levens direct op het spel staan, moeten we ernaar streven levensreddende hulp te bieden, te voldoen aan de directe humanitaire behoeften van de door de crisis getroffen mensen en hen te beschermen tegen verder lichamelijk en geestelijk lijden om hun menselijke waardigheid te helpen behouden en herstellen. In het nieuwe Nederlandse beleidsdocument over buitenlandse handel en ontwikkelingsamenwerking (BHOS-nota) wordt dit zogeheten humanitair imperatief⁴ krachtig onderschreven⁵.

Bij humanitaire crises moet er onmiddellijk worden gereageerd door hulp te bieden die effectief, tijdig en toegesneden is op de behoeften. Toch is crisisrespons alleen niet voldoende om kwetsbaarheid voor risico's en schokken in de toekomst te verminderen. Veel door crises veroorzaakt leed kan worden voorkomen door in een vroeg stadium voorbereidende maatregelen te treffen. Een adequaat antwoord op humanitaire crises betekent ook dat we ervoor moeten zorgen dat het systeem geschikt voor het doel blijft en optimaal samengesteld is. Dit betekent efficiënter, effectiever en innovatiever werken. Tijdens de in 2016 te Istanboel gehouden World Humanitarian Summit hebben de grootste humanitaire organisaties en donoren afspraken gemaakt over een reeks aanbevelingen - de zogeheten "Grand Bargain" - over hoe de hulpverlening, sneller, transparanter en effectiever kan worden gemaakt in het licht van terugkerende en nieuwe uitdagingen. Nederland committeert zich aan het omzetten van deze woorden in daden.

Tegen deze achtergrond streeft Nederland naar verwezenlijking van de doelstelling "*levens gered, waardigheid hersteld en paraatheid verbeterd*" en wil dit bereiken door de nadruk te leggen op drie gebieden: *crisisrespons, paraatheid* en een *effectief humanitair (eco)systeem*.

2. Context

Humanitaire hulp vindt plaats in een context die wordt gekenmerkt door toenemende behoeften, middelen die onder druk staan en een steeds complexer en onvoorspelbaar wordend speelveld. Na ruim een decennium lang te zijn gedaald, neemt de honger in de wereld weer toe en dat is grotendeels het gevolg van het groeiend aantal gewelddadige conflicten en klimaatgerelateerde

¹ UNOCHA (2017). *World Humanitarian Data and Trends 2017*.

http://interactive.unocha.org/publication/datatrends2017/resources/WHDT2017_Final_Singles.pdf

² UNHCR (2018). *Global Trends Forced Displacement in 2017*. <http://www.unhcr.org/5b27be547>

³ OECD (2018). *States of Fragility 2018*. <http://www.oecd.org/dac/states-of-fragility-2018-9789264302075-en.htm>

⁴ Humanitair imperatief: het recht op het verlenen en ontvangen van levensreddende hulp

⁵ In antwoord op de toenemende humanitaire behoeften heeft Nederland de begroting voor humanitaire hulp structureel verhoogd van 205 miljoen euro naar 367 miljoen euro per jaar.

schokken⁶. Er komt weliswaar meer geld beschikbaar voor humanitaire hulp, maar dit is niet voldoende om de stijging van de humanitaire behoeften bij te houden. Eind 2017 bedroeg het wereldwijde financieringstekort voor humanitaire hulp 48%⁷.

Naast dit aanzienlijke financieringstekort wordt de context van humanitaire hulp beïnvloed door een aantal complicerende factoren, zoals de toenemende politisering van humanitaire hulp, het groeiend aantal en de diversificatie van nieuwe veelal niet statelijke actoren en de erosie van internationale mensenrechten, het internationaal humanitair recht en humanitaire beginselen. Nederland hecht veel waarde aan de beginselen die ten grondslag liggen aan de humanitaire hulp: humaniteit, neutraliteit, onpartijdigheid, onafhankelijkheid en inachtneming van het internationaal recht. Deze beginselen staan echter zwaar onder druk. Humanitaire hulp wordt in toenemende mate verstrekt in complexe politieke contexten waarin humanitaire hulp gebruikt zou kunnen worden als pion in een schaakspel. Hulpverleners worden de toegang ontzegd of zijn zelf doelwit van strijdende partijen. Burgers worden steeds vaker ingezet als oorlogswapen. Toegang tot kwetsbare bevolkingsgroepen - met name wanneer men hulp wil geven aan de bevolking ongeacht ras, etnische groep, religie, geslacht, leeftijd, nationaliteit of politieke overtuiging - is geen gegeven, maar moet voortdurend worden uit onderhandeld met statelijke en niet-statale actoren. Dit vereist een sterke politieke betrokkenheid bij humanitaire hulp, gebaseerd op de overtuiging dat toegang voor humanitaire doeleinden essentieel is, en een voortdurende druk op alle strijdende partijen. Dit gaat onvermijdelijk met risico's gepaard. Humanitaire diplomatie wordt daarom steeds belangrijker, zowel in termen van directe onderhandelingen over toegang tot kwetsbare bevolkingsgroepen als in termen van het bepleiten van het naleven van humanitaire beginselen, mensenrechten en het internationaal humanitair recht.

Humanitaire organisaties - en het humanitaire ecosysteem als geheel - moeten zich ook aanpassen aan de veranderende behoeften willen ze hun taken kunnen blijven uitvoeren in deze steeds complexer wordende omgeving⁸. De toenemende humanitaire behoeften, het financieringsgat en de toenemende complexiteit van het speelveld vergen nieuwe en betere samenwerkingsvormen tussen actoren in het humanitaire veld en daarbuiten. Het verkrijgen van sterke politieke betrokkenheid, onmisbaar voor succesvolle humanitaire hulp, vergt voortdurende diplomatie en interactie met het politieke speelveld. Humanitaire organisaties moeten steeds transparanter worden wat betreft hun activiteiten, geldstromen en resultaten om ruimte te maken voor meer samenwerking en begrip, en om leerprocessen en controle mogelijk te maken. Het grote aantal entiteiten dat betrokken is bij humanitaire hulp vereist steeds meer coördinatie en complementariteit tussen organisaties. Positief is dat nieuwe technologieën en aanpakken⁹ al hun nut bewezen hebben bij het verbeteren van de kosteneffectiviteit en de mogelijkheden verruimen om nog meer levens te redden en de waardigheid van mensen te vergroten. Innovatieve wijzen van financiering, bijvoorbeeld door afspraken met de private sector, bieden ook nieuwe kansen.

3. Waar zet Nederland op in?

Het algehele doel, gestoeld op het humanitaire imperatief, is "levens gered, waardigheid hersteld en paraatheid verbeterd", in lijn met de doelstellingen van de Core Humanitarian Standard¹⁰ en de Principles and Practices of Good Humanitarian Donorship¹¹. Om tot resultaat te komen richt Nederland zich op drie resultaatgebieden, te weten: "crisisrespons", "paraatheid" en "effectief humanitair (eco)systeem", die sterk onderling verweven zijn.

⁶ FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO (2018). *The State of Food Security and Nutrition in the World 2018. Building climate resilience for food security and nutrition*. <http://www.fao.org/3/I9553EN/i9553en.pdf>

⁷ UNOCHA (2018). *Global Humanitarian Overview 2018*. <https://www.unocha.org/sites/unocha/files/GHO2018.PDF>

⁸ Recente discussies tijdens de World Humanitarian Summit onderstrepen het belang van een flexibel en wendbaar internationaal humanitair systeem dat zich kan aanpassen aan nieuwe soorten crises, waarbij rekening wordt gehouden met de context en ingesprongen wordt op de diverse behoeften van de getroffen bevolking. United Nations (2015). *Restoring Humanity, Global Voices Calling for Action: Synthesis of the Consultation Process for the World Humanitarian Summit*.

https://www.agendaforhumanity.org/sites/default/files/resources/2017/Jul/Restoring_Humanity_Synthesis_of_the_Consultation_Process_for_the_World_Humanitarian_Summit.pdf

⁹ Bijvoorbeeld cash transfer-programma's. Tappis & Doocy (2018) The effectiveness and value for money of cash-based humanitarian assistance: a systematic review, *Journal of Development Effectiveness*, 10:1, 121-144.

Hieronder volgen meer voorbeelden.

¹⁰ De Core Humanitarian Standard (CHS) omschrijft de essentiële onderdelen van principiële, controleerbare en hoogwaardige humanitaire hulp.

¹¹ De [Good Humanitarian Donorship \(GHD\) Principles](#) beogen de principiële benadering van humanitaire hulp te stimuleren en donorpraktijken te bevorderen om humanitaire actie effectiever te maken.

Impact	Levens gered, waardigheid hersteld en paraatheid verbeterd		
Langetermijnnuitkomsten	1. Crisisrespons	2. Paraatheid	3. Effectief humanitair (eco)systeem
	Aan de humanitaire behoeften is voldaan, bescherming van burgers is verbeterd	Verbeterde capaciteit om op crises te reageren: tijdigheid verbeterd, kwaliteit van de respons beter ¹² , hechtere samenwerking tussen de actoren en een efficiënte respons	Humanitaire respons systeem versterkt

Kenmerkend voor humanitaire hulp is het feit dat humanitaire behoeften en beginselen grotendeels bepalend zijn voor de keuzes en prioriteiten. Concreet betekent dit dat er steun wordt gegeven aan degenen die dit het meest nodig hebben, dat er financiering wordt verstrekt aan organisaties die handelen in lijn met deze beginselen en dat er – indien nodig - via humanitaire diplomatie gepleit wordt voor naleving van humanitaire beginselen. Het Nederlandse humanitaire beleid blijft trouw aan deze beginselen en stimuleert anderen deze lijn te volgen. In de onderstaande delen wordt geschetst hoe de verschillende benaderingen naar verwachting zullen bijdragen aan het algemene doel.

3.1 Crisisrespons

Langetermijnnuitkomst	Aan de humanitaire behoeften is voldaan, bescherming van burgers is verbeterd.	
Uitkomsten op de middellange termijn	1.1. Hulpverlening	1.2 Internationaal humanitair recht en toegang
	1.1a De juiste soort humanitaire hulp is verstrekt aan de ontvangers 1.1b Aan de urgentste behoeften is voldaan 1.1c Er is op tijdige en effectieve wijze hulp geleverd 1.1d Er is voorzien in de behoefte aan psychosociale ondersteuning en geestelijke gezondheidszorg	1.2a IHR wordt gerespecteerd en er is toegang voor humanitaire hulp

Een van de voornaamste manieren om de gewenste impact te verwezenlijken ligt op het gebied van de crisisrespons: snelle interventies om de noden van door de crisis getroffen mensen te lenigen en hen verder leed te besparen. Nederland draagt bij aan een effectieve crisisrespons door hulpverlening te ondersteunen die gebaseerd is op behoeften, en die humanitaire normen, standaarden en beginselen als uitgangspunt neemt. Dit maakt een flexibele en tijdige respons mogelijk en bevordert een integrale benadering met aandacht voor geslacht, leeftijd, en mensen met een handicap of trauma. Wanneer een crisis toeslaat worden mensen die zich al in een kwetsbare positie bevinden extra hard getroffen. Het zijn doorgaans met name mensen met meerdere en complexe behoeften die worden geraakt door het wegvallen van ondersteuningssystemen en juist deze groepen hebben vaak minder toegang tot humanitaire hulp. Nederland besteedt bijzondere aandacht aan dergelijke kwetsbare groepen. Daarnaast gaan humanitaire crises doorgaans gepaard met toenemende risico's voor de geestelijke gezondheid, waardoor bestaande kwetsbaarheden verergeren en de weerbaarheid tegen verdere schokken vermindert. In de landen met de minste middelen op het gebied van geestelijke gezondheidszorg en psychosociale behandeling is een behandelingskloof van bijna 90%¹³. Nederland zet daarom in op ruim aandacht voor geestelijke gezondheid en psychosociale zorg¹⁴ in humanitaire hulp, waarin Nederland aanzienlijk wil investeren.

¹² Veelomvattend en passend.

¹³ Patel, V et al. (2010). Reducing the treatment gap for mental disorders: a WPA survey. *World Psychiatry*, 9, 169-176.

¹⁴ Het opschalen van hoogwaardige geestelijke gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning (MHPSS) gericht op individueel en collectief herstel is van wezenlijk belang om het gewone leven op alle niveaus weer op te kunnen pakken. Dit verhoogt ook de weerbaarheid na een noodsituatie. Volgens de IASC-richtlijnen inzake MHPSS in noodsituaties en de minimale gezondheidsnorm volgens het Sphere-handboek, moeten geestelijke en psychosociale ondersteuning vanaf het begin worden geïntegreerd in de humanitaire respons. IASC (2007). *IASC Guidelines on Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/legacy_files/Guidelines%20IASC%20Mental%20Health%20Psychosocial%20%28with%20index%29.pdf

Zoals hierboven vermeld is het in de afgelopen jaren zonneklaar geworden dat Nederland fors moet investeren in humanitaire diplomatie om een humanitaire respons te krijgen die op noden gebaseerd, tijdig en effectief is. We beschouwen humanitaire diplomatie als een onmisbaar middel om - in politieke fora en door middel van rechtstreekse contacten met de betrokken partijen - te pleiten voor de bescherming van burgers tijdens een humanitaire crisis, onbelemmerde humanitaire toegang, veiligheid van humanitaire hulpverleners en medisch personeel en respect voor het internationaal humanitair oorlogsrecht. Echter, de rol van humanitaire diplomatie, hoe onmisbaar ook, blijft bescheiden. Sleutel is uiteindelijk in handen van de bij het conflict betrokken partijen.

3.2 Paraatheid

Langetermijnuitkomst	Verbeterde capaciteit om op crises te reageren: tijdigheid verbeterd, kwaliteit van de alomvattende en passende respons beter, hechtere samenwerking tussen de actoren en een efficiëntere respons.
Uitkomsten op de middellange termijn	2.1 Paraatheid van (lokale) responsstructuren en -instanties
	2.1a Toegenomen kennis en capaciteiten van regeringen, professionele (non-)gouvernementele organisaties en de private sector om effectief te anticiperen en te reageren op crises en om mensen te helpen deze weer te boven te komen.

Verbeterde paraatheid en responscapaciteit van instituties verminderen de risico's voor de getroffen bevolking en op schade aan eigendommen en leiden tot minder humanitaire behoeften en dus minder kosten voor het humanitaire systeem. Onderzoek door UNICEF en het Wereldvoedselprogramma (WFP) duidt erop dat elke dollar die wordt geïnvesteerd in de voorbereiding op crises twee dollar bespaart bij de aanpak van de noodsituatie en de operationele tijd met ruim een week bekort¹⁵.

In de afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in het verbeteren van de voorbereiding van gemeenschappen op schokken en hierbij zijn grote stappen gezet. De koppeling tussen het internationale humanitaire systeem en lokale capaciteit is echter nog niet goed uitgekristalliseerd en de lokale responscapaciteit verschilt nogal van plaats tot plaats. Er vindt voortdurend discussie plaats over toepassing van humanitaire normen en beginselen door lokale organisaties en hun capaciteit om verantwoording af te leggen over de bestedingen.

Nederland is van plan de kennis en capaciteiten van overheden, professionele (non-)gouvernementele organisaties en de private sector te vergroten om effectief te anticiperen en te reageren op crises om mensen te helpen deze weer te boven te komen. Daarnaast willen we de koppeling tussen de lokale responscapaciteit en regionale en mondiale capaciteit versterken. Investeren in lokale paraatheid zal naar verwachting een positief effect hebben op de doeltreffendheid (kwaliteit), doelmatigheid (kosten) en tijdigheid van de humanitaire respons en de waardigheid van de getroffen mensen vergroten¹⁶. Dit strookt met de commitment van Nederland aan de Grand Bargain - een overeenkomst die onder meer tot doel heeft meer fondsen en ondersteuning te geven aan lokale en nationale hulpverleners¹⁷.

3.3 Effectief humanitair (eco)systeem

Langetermijnuitkomst	Humanitaire respons system versterkt		
Uitkomsten op de middellange termijn	3.1 Leiderschap & coördinatie	3.2 Transparantie en verantwoordingsplicht	3.3 Innovatie
	3.1a Versterkt leiderschap door de Coördinator noodhulp (ERC), de hoofden van de bij het Inter-Agency Standing Committee aangesloten organisaties (IASC Principals) en HC's bij humanitaire crises, waaronder een betere koppeling tussen leiderschap op humanitair	3.2a Verbeterde transparantie van humanitaire VN-organisaties, ngo's, de Rode Kruis- en Rode Halve Maanbeweging en donoren wat betreft bestedingen en resultaten. 3.2b Grotere verantwoordingsplicht van humanitaire organisaties	3.3a Grotere rol van innovatie tbv humanitaire respons.

¹⁵ UNICEF/WFP (2014). *Return on Investment for Emergency Preparedness Study*.

https://www.unicef.org/publications/files/UNICEF_WFP_ROI_study_Appendix.pdf

¹⁶ DEPP (2018). *Return on Investment Study*. <https://disasterpreparedness.ngo/wp-content/uploads/2018/06/DEPP-Return-on-Investment-Study-FINAL.pdf>

¹⁷ Agenda for Humanity (2016). <https://www.agendaforhumanity.org/initiatives/3861>

	en ontwikkelingsgebied. 3.1b Meer, effectiever en beter op elkaar afgestemde lokale en internationale coördinatie van humanitaire hulp.	jegens de getroffen bevolking ¹⁸ .	
--	--	---	--

Een krachtig en flexibel systeem voor humanitaire respons is een randvoorwaarde voor effectieve humanitaire hulp. De mate van doeltreffendheid en doelmatigheid bij humanitaire donoren en organisaties en de wijze waarop ze samenwerken (met elkaar en met de getroffen bevolkingsgroepen en gemeenschappen) is van invloed op hun vermogen levens te redden, waardigheid te herstellen of de paraatheid te vergroten van mensen die door crises of rampen zijn getroffen. Uit evaluaties van de humanitaire respons uit 2005 en uit de kern van de IASC Transformative Agenda in 2011 blijkt dat leiderschap, coördinatie en verantwoordingsplicht wezenlijke elementen zijn bij het verbeteren van de effectiviteit van de humanitaire hulp¹⁹. Deze componenten zijn ook belangrijk om te reageren op de onvoorziene en soms onbedoelde effecten van humanitaire hulp zelf. Nederland richt zich derhalve op deze factoren binnen het humanitaire systeem.

Nederland is er daarnaast van overtuigd dat transparantie van humanitaire organisaties en donoren over hun activiteiten, financieringstromen en resultaten een belangrijk rol kan spelen om verandering af te dwingen en betere samenwerking, begrip, leerprocessen en controle mogelijk te maken²⁰. We streven naar een betere verantwoordingsplicht van humanitaire organisaties jegens de mensen die door crises en rampen zijn getroffen. In de afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden hoe belangrijk het is de betrokkenheid van lokale actoren te vergroten en de hulp toe te snijden op de - vaak zeer uiteenlopende - behoeften van de getroffen mensen. Een betere afstemming is niet alleen kosten-effectiever, maar zorgt ook voor een duurzamer respons aangezien mensen dan meer betrokken zijn bij de besluitvorming, het heft in eigen handen kunnen nemen en zelfredzamer zijn²¹. Het luisteren naar de getroffen bevolking, hun deelname aan het vormgeven van de hulp, hun empowerment en zelfredzaamheid zijn dus belangrijke factoren bij de verantwoordingsplicht van de humanitaire organisaties jegens de mensen die ze willen helpen. Tegelijkertijd kunnen lokale organisaties te veel worden beïnvloed door het conflict of de ramp en zelf deel uitmaken van een conflict. Nederland ziet erop toe dat de partners waarmee direct wordt samengewerkt voldoen aan de internationale standaarden (o.a. *due diligence, do no harm*) om dit risico beheersbaar te houden.

Tot slot bieden technische ontwikkelingen en nieuwe partnerschappen ongekende mogelijkheden om de doeltreffendheid van de humanitaire hulp te verbeteren. Succesvolle voorbeelden laten zien dat innovatie écht een verschil kan maken: cash & vouchers, de inzet van big data voor een snelle inschatting van de behoeften, verbeterde logistiek dankzij inzichten uit de zakenwereld, nieuwe waarborgen (bijvoorbeeld voor Humanitarian Impact Bonds)²². In de humanitaire hulpverlening zijn er echter maar weinig prikkels om innovaties door te voeren: donoren willen dat hun geld gebruikt wordt om (zichtbaar) levens te redden, hulporganisaties werken met kortetermijnfinanciering, donoren en hulporganisaties mijden investeringsrisico's en het delen van innovaties is niet vanzelfsprekend. Als gevolg daarvan besteden humanitaire organisaties vaak maar een klein gedeelte van hun budget aan onderzoek & ontwikkeling. Het aanmoedigen, bespoedigen en faciliteren van humanitaire innovatie kan derhalve leiden tot doelmatiger en doeltreffender hulp en

¹⁸ Verantwoording afleggen aan getroffen bevolkingsgroepen kan worden omschreven als een "de commitment om macht verantwoord te gebruiken door rekening te houden met, rekenschap af te leggen aan en verantwoording af te leggen aan de mensen die humanitaire organisaties willen bijstaan". IASC (2016). *Accountability to Affected Populations (AAP): A Brief Overview*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/iasc_aap_psea_2_pager_for_hc.pdf

¹⁹ Opgemerkt dient echter te worden dat er tot dusver geen duidelijk bewijs is dat systeemhervormingen tot een betere humanitaire respons hebben geleid. Zie Knox Clarke, P. (2017). *Transforming change*. ALNAP Study. Londen: ALNAP/ODI. <https://www.alnap.org/system/files/content/resource/files/main/alnj5622-transforming-change-report-web.pdf>

²⁰ Development Initiatives (2016). *Implementing and Monitoring the Grand Bargain Commitment on Transparency*. <http://devinit.org/wp-content/uploads/2017/06/Baseline-report-implementing-and-monitoring-the-Grand-Bargain-commitment-on-transparency.pdf>

²¹ UNOCHA (2018). *Disaster Response in the Asia Pacific. A Guide to International Tools and Services*. https://www.unocha.org/sites/unocha/files/ROAP_DisasterGuide.pdf

²² *The Use of Cash and Vouchers in Humanitarian Crises*, DG ECHO Funding Guidelines, March 2013. http://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/ECHO_Cash_Vouchers_Guidelines.pdf; *WFP and UN Global Pulse Show How Big Data Can Save Lives and Fight Hunger*, WFP, April 2015. <https://www.wfp.org/news/news-release/wfp-and-un-global-pulse-show-how-big-data-can-save-lives-and-fight-hunger>; Bealt, J., Camilo Fernandez Barrera, J. & Afshin Mansouri, S. (2016). Collaborative relationships between logistics service providers and humanitarian organizations during disaster relief operations. *Journal of Humanitarian Logistics and Supply Chain Management*, 6(2), 118-144. <https://pdfs.semanticscholar.org/8394/bf519e65c5004946337360d975e948274237.pdf>; Martin, M. (2017). The Next Phase of Innovative Financing: Why pay-for-success models of humanitarian impact investing offer promise for the future. *Stanford Social Innovation Review*, October 2017. https://ssir.org/articles/entry/the_next_phase_of_innovative_financing.

kan mogelijk ook nieuwe bronnen aanboren. Tegelijkertijd moeten we ervoor zorgen dat innovaties (vooral rond het gebruik van gegevens) de privacy rechten van de getroffen mensen beschermen. Humanitaire organisaties dienen dan ook te investeren in hun vermogen om gevoelige informatie en gegevens te verwerken.

4. Hoe bereikt Nederland die resultaten en met wie?

Humanitair werk kent een aantal overkoepelende beginselen. Ten eerste, zoals hierboven vermeld, zijn het de humanitaire behoeften en beginselen die grotendeels bepalend zijn voor keuzes en prioriteiten. We integreren geslacht, leeftijd en conflictgevoeligheid nog verder in al onze programma's en activiteiten en besteden met name aandacht aan verschillen in kwetsbaarheid, lokale context en dynamiek van conflict en eventueel schadelijke effecten van hulp.

We onderkennen dat humanitaire hulp geen crisismanagementtool kan worden. Menselijk lijden door gewapende conflicten vraagt om duurzame politieke oplossingen en investeringen in vreedzame en inclusieve samenlevingen. Terugkerende crises ontstaan als gevolg van klimaatverandering en aantasting van het milieu en op de langere termijn kan dat de behoeften nog vergroten. Hoewel veel van deze factoren buiten het directe mandaat van humanitaire hulp vallen, proberen we tot een optimale samenhang van de respons te komen door samen te werken met anderen en een holistische benadering van de noodhulp na te streven. We werken aan een betere samenhang tussen humanitaire hulp, ontwikkeling en vrede door nauw met andere directies binnen het ministerie van Buitenlandse Zaken (en andere ministeries) samen te werken en door partnerorganisaties aan te moedigen de kloof tussen humanitair werk en duurzaam ontwikkelingswerk, waar mogelijk, te dichten.

In de volgende delen worden, per resultaatgebied, de activiteiten en gebruikte modaliteiten beschreven.

Crisisrespons

De **hulpverlening (1.1)** wordt grotendeels verwezenlijkt door **op beginselen gestoelde humanitaire financiering van professionele humanitaire actoren**. We kiezen voor professionele partners en geven hen beslissingsbevoegdheid bij het besteden van fondsen op basis van professionaliteit, capaciteit en het onderschrijven van het humanitair imperatief en de humanitaire beginselen. Deze partners krijgen over het algemeen fondsen in de vorm van meerjarige niet-geoordeelde bijdragen die hen in staat stellen optimaal op de behoeften te reageren, door betere en snellere hulp. Dit stelt hen daarnaast in staat ook eigen humanitaire diplomatie te bedrijven, die gepaard gaat met flexibiliteit én met soms langetermijninvesteringen om de noodzakelijke relaties op te bouwen met actoren die een rol spelen in verlenen van toegang en bescherming van burgers en hulpverleners.²³

In specifieke gevallen²⁴ verstrekken we **hulp in natura en stellen we deskundigen ter beschikking** door het op zeer korte termijn beschikbaar maken van de expertise van individuen en teams en de transport- en ondersteuningscapaciteiten van de Nederlandse strijdkrachten²⁵. Door onmiddellijk specifieke expertise en capaciteiten beschikbaar te stellen wanneer er zich een crisis voordoet en de lokale capaciteit en expertise onvoldoende is om de humanitaire behoeften te lenigen, draagt Nederland bij aan een effectievere en snellere crisisrespons. We beseffen dat hulp in natura ook een aantal risico's of nadelen met zich meebrengt. Hulp in natura kan strijdig zijn met de lokale cultuur en voorkeuren, het kan de lokale markten verstoren en het geeft de organisaties beperkte bewegingsruimte bij het toewijzen van middelen²⁶. Nederland verstrekt daarom uitsluitend hulp in natura wanneer daarom specifiek wordt verzocht en er geen beter alternatief voorhanden is.

Zoals al vermeld financieren we **specifieke activiteiten op het gebied van geestelijke gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning** en **versterken we het politiek leiderschap voor deze vorm van ondersteuning**. Nederland streeft naar het verbeteren en vergroten van het aanbod van geestelijke gezondheid en psychosociale hulp in een noodsituaties, wil een beweging op gang brengen die humanitaire organisaties aanmoedigt hierin te investeren,

²³ Niet-geoordeelde bijdragen maken het gemakkelijker aanvullende fondsen toe te wijzen daar waar de behoeften het grootst zijn, met inbegrip van operaties of kantoren die over onvoldoende financiële middelen beschikken. De waarde van flexibele financiering neemt toe wanneer deze op voorspelbare wijze plaatsvindt en meerjarenfinanciering draagt bij aan deze voorspelbaarheid. ICRC (2018).

Unearmarked funding: making the case. Geneva: ICRC [niet openbaar].

²⁴ D.w.z. op verzoek van legitieme regeringen van door crises getroffen landen, VN-organisaties, de EU, leden van de Rode Kruis- en Rode Halve Maanbeweging of ngo's, die onderdeel vormen van een door de VN geleide respons.

²⁵ Zoals Dutch Surge Support (DSS Water) en de diverse hulpteams (USAR, waterpompen, milieueffecten, maritieme redding).

²⁶ Osman, M. (2011). *In-kind donations : who benefits?* London: ODI. <https://odihpn.org/magazine/in-kind-donations-who-benefits/>

onderneemt actie om deze zorg volledig op te nemen in de planning van de humanitaire respons en daarbij gebruik te maken van innovatieve en resultaatgerichte financieringsmechanismen.

Nederland speelt een actieve rol in de **humanitaire diplomatie**, in politieke fora en door middel van rechtstreekse contacten met de betrokken partijen, ten behoeve van de bescherming van burgers tijdens een humanitaire crisis, onbelemmerde humanitaire toegang, de veiligheid van humanitaire hulpverleners en medisch personeel en respect voor het internationaal humanitair recht. Dit houdt in dat we voortdurend mogelijkheden zoeken om coalities te sluiten, boodschappen neer te zetten, te pleiten voor het handhaven van humanitaire normen en daarmee ruimte te claimen voor humanitaire actoren om hun werk te kunnen doen.

Paraatheid

Paraatheid van de **lokale responsstructuren en -instellingen (2.1)** wordt bereikt door enerzijds de **fondsen via partners naar de lokale actoren te dirigeren**, onder andere via crisis specifieke *pooled funds* van de VN, ngo's, het ICRC en het Nederlandse Rode Kruis, en anderzijds via financiering van **specifieke capaciteitsopbouw voor paraatheid**, zoals het Disaster and Emergencies Preparedness Programme van het START Network, een netwerk van 42 internationale en nationale NGO's. Daarnaast **pleiten we er bij andere donoren en stakeholders voor om capaciteitsopbouw voor lokale hulpverleners op te nemen in humanitaire hulpprogramma's**. Door hier de aandacht op te vestigen proberen we de inzet hierop verder te vergroten en uiteindelijk bewijs te verzamelen dat het de investering waard is (niet alleen net na een crisis, maar ook als er - nog - geen crisis is).

We zijn ons bewust van de beperkingen en risico's van investeringen in (lokale) paraatheid in relatie tot de beoogde impact, zoals de inspanning die het kost om actoren in beweging te krijgen wanneer er nog geen sprake is van een crisis. We nemen deze beperkingen serieus en proberen binnen de context passende maatregelen te vinden om vooruitgang bij deze agenda te boeken.

Effectief humanitair (eco)systeem

Nederland focust op het versterken van het **leiderschap van de coördinator noodhulp van de VN (ERC)**²⁷, de **IASC Principals**²⁸ en de **humanitair coördinatoren (HC's)**²⁹ tijdens **humanitaire crises**, alsook het **versterken van de koppeling tussen leiderschap op humanitair en ontwikkelingsgebied (3.1a)**. We gebruiken onze positie als één van de grootste humanitaire donoren - met inbegrip van onze rol in besturen, ons politieke kapitaal en onze contacten met andere donoren - om politieke en financiële steun te verlenen aan de ERC, HC's en humanitaire organisaties om effectief leiding te geven aan een respons en een heldere leiderschapsrol te ontwikkelen. We zullen tevens onze invloed gebruiken om bij te dragen aan **"meer, effectievere en beter op elkaar afgestemde lokale en internationale coördinatie van humanitaire hulp"**(3.1b) door humanitaire organisaties te stimuleren hulp te verlenen op een gecoördineerde en elkaar aanvullende wijze op basis van wederzijds overeengekomen afspraken over doelmatigheid en doeltreffendheid.

We beogen voorts **"de transparantie van de VN-organisaties voor humanitaire hulp, ngo's, de Rode Kruis- en Rode Halve Maanbeweging en donoren te verbeteren wat betreft financiering en resultaten"** (3.2a) en bij te dragen aan een **"grotere verantwoordingsplicht van humanitaire organisaties jegens de getroffen bevolking"** (3.2b). We doen dit door het bevorderen en stimuleren van het gebruik van opendatasystemen (zoals IATI) en initiatieven op het gebied van verantwoordingsplicht gericht op toegenomen inzicht in activiteiten, geldstromen, resultaten en uitgaven van humanitaire organisaties en donoren. Nederland bevordert (door politieke pleitbezorging en financiële leverage) bovendien de toegenomen betrokkenheid van de getroffen bevolking bij humanitaire hulp conform de Humanitarian Program Cycle (HPC), met name bij het vaststellen en analyseren van behoeften, strategische planning, implementatie en monitoring en in operationele toetsingen en evaluaties. We stimuleren en monitoren tevens het gebruik van solide ethische codes en richten ons in het bijzonder, maar niet uitsluitend, op seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik.

Tot slot hopen we bij te dragen aan **"meer investeringen in/grotere rol van innovatie bij humanitaire respons"** (3.3) door het aanmoedigen, bespoedigen en vergemakkelijken van humanitaire innovatie. Wij stimuleren en stellen humanitaire en niet-traditionele partners in staat om te leren van, samen te werken aan en te investeren in innovatieve humanitaire initiatieven, met

²⁷ De Coördinator noodhulp (ERC) is de Onder-Secretaris-Generaal van de VN voor Humanitaire Zaken. De ERC is verantwoordelijk voor het toezicht op alle crises waarbij humanitaire hulp door de VN nodig is.

²⁸ Het Inter-Agency Standing Committee (IASC) is een forum van diverse VN-organisaties voor coördinatie, beleidsontwikkeling en besluitvorming waarbij belangrijke humanitaire organisaties betrokken zijn. Het IASC wordt geleid door de Coördinator noodhulp.

²⁹ Humanitair coördinatoren (HC) beoordelen of er al dan niet een internationale crisisrespons geboden is en, zo ja, streven ernaar te waarborgen dat deze goed wordt georganiseerd.

name wat betreft beter gebruik van data en innovatieve financiering. In de afgelopen jaren heeft Nederland zich in de humanitaire sector al geprofileerd als voorloper en drijvende kracht achter innovatieve producten, diensten en (nieuwe) partnerschappen, en zal het innovatie op de internationale agenda blijven zetten.

We vullen onze financiële ondersteuning aan onze humanitaire partners aan met onze betrokkenheid bij discussies rond strategische prioriteiten van onze partners. We doen dit als lid van hun bestuurscolleges en donorgroepen. Als Nederland zijn we afhankelijk van het opbouwen van consensus en allianties met andere donoren om prioriteiten te stellen die voor ons belangrijk zijn.

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Directoraat Generaal Internationale Samenwerking (DGIS)
Directie Stabiliteit en Humanitaire Hulp (DSH)
Oktober 2018